

## Genoptrykning af Skov- og Naturstyrelsens

# NYT om naturbeskyttelsesloven

April 1997 – Indrykning nr. 181-188

### Indhold

- 181. Domme om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3 og § 4 (tidligere indrykning af domme i nr. 149-151)
- 182. Afvanding af moseområde beliggende i byzone
- 183. Bådebroer i mindre søer i byzone
- 184. Regler for udsætning af fisk, krebs og bløddyr
- 185. Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 ved anlægsarbejder
- 186. Effektivurdering af naturbeskyttelses- loven
- 187. Ændring af klagereglerne i naturbeskyttelsesloven (og råstofloven)
- 188. Nyt om "NYT om § 3 og § 4"

### **181. Domme om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3 og § 4 (tidligere indrykning af domme i nr. 149-151)**

#### A.

Retten i Frederikshavn har ved dom af 5. november 1996 truffet afgørelse i en sag om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4 og § 73, stk. 6, jf. § 89, stk. 1, nr. 4.

Sagen drejede sig bl.a. om omlæg af en fersk eng, som de tiltalte i sagen, ejerne af engen, havde foretaget uden dispensation, og som de fortsatte med trods et mundtligt og skriftligt standsningspåbud fra amtet (hhv. 3. og 4. maj 1995). Lodsejerne bestred bl.a., at der var tale om en fersk eng. Da lodsejerne ikke havde en forsvarer, stillede dommeren bl.a. følgende spørgsmål til Naturstyrelsen:

1) "Kan det areal, tiltalen drejer sig om, være en fersk eng, hvis det er sandt, som de tiltalte har forklaret, at arealet er blevet gødet hvert år. Det er ikke blevet forklaret direkte af de tiltalte, men retten forudsætter, at det, der er blevet gødet med, er kunstgødning og ikke naturgødning. Anden form for behandling af arealet end gødskning, slåning af græs til hø og afgræsning, har således ikke fundet sted."

I styrelsens svar hedder det bl.a.:

"..... Amt udtog græstørvsprøver fra fire forskellige steder jævnt fordelt i det omlagte område. Ved styrelsens besigtigelse af områ-det den .... oplyste amtets repræsentanter dels, at prøverne var på ca. 20 x 20 cm, dels omtrent, hvor prøverne var taget. Prøverne var taget jævnt fordelt i det omlagte område. Trods prøvernes beskedne størrelse fandt ..... Amt 18 jf. bilag ... forskellige plantearter, hvoraf langt flertallet er fugtigbundsarter, og knap halvdelen er næringskrævende arter jf. bilag .... Dette sandsynliggør, at selvom engen har været gødsket, har det været i begrænset omfang forud for 3. maj 1995. Hvis området havde været kraftigt gødsket, ville der kun have været ganske få arter i jordprøverne. At gødskningen har været af begrænset omfang, ses også af det forhold, at der i den sydlige del af naboarealet ud mod ....vej vokser orkideer (oplyst af ..... ved styrelsens besigtigelse). Orkideer er meget følsomme overfor gødskning. Dette er et yderligere indicium for, at arealet kun har været gødsket i meget begrænset omfang."

2) "Styrelsen bedes tilkendegive, om den er enig i følgende:

Der henvises til indledningsnote 7 i Karnov, side 1858, 2. spalte ca. midten. De tiltalte kunne (og kan) herefter lovligt gøde med kunstgødning, slå græs til hø og lade husdyr afgræsse arealet. De tiltaltes overtrædelse af reglerne består således i, at de tiltalte gødede med naturgødning, der forudsætter efterfølgende nedpløjning, i stedet for kunstgødning."

Styrelsens svar:

"Efter lovens bemærkninger må der gødskes "... i hidtidigt omfang" d.v.s. med anvendelse af gødskningsmidler, der ikke overstiger hidtil anvendte mængder..." Dette afspejler lovens generelle filosofi om, at reglerne som udtryk for en generel regulering uden erstatning ikke må gøre indgreb i den hidtidige råden. Samtidig er bemærkningerne imidlertid også udtryk for princippet om, at hvis der forholdes som hidtil, sker der ikke tilstandsændringer. Såfremt der gødskes med anvendelse af andre midler, og såfremt dette indebærer, at gødskningsmetoden ændres, således at områdets tilstand ændres, er det styrelsens opfattelse, at dette kræver tilladelse, uanset om gødskningsmængden er uændret, jf. indledningsordene til § 3, stk. 2. I dette tilfælde er der gødsket med naturgødning, der kræver en nedpløjning. Nedpløjningen i sig selv medfører således en tilstandsændring af engen."

3) "... Arealet blev i de følgende dage gødsket med naturgødning ..." Der ligger blandt sagens bilag et foto, optaget af amtet den 4. maj 1996 før kl. 13.00. På dette foto kan man se, at naturgødningen var kørt ud. Retten kender ikke indholdet af det mundtlige påbud. Det skriftlige påbud i .... Amts brev af 4. maj 1995 lyder: "... med øjeblikkelig virkning at standse det igangværende arbejde ..."

Hvis det forudsættes, at naturgødningen var kørt ud, da de tiltalte modtog et lovligt og forståeligt påbud, udbedes styrelsens vurdering af det lovlige og/eller det hensigtsmæssige i, at de tiltalte havde ladet den udbragte gødning ligge på arealet uden at foretage nedpløjning eller andet. Retten forudsætter, at det ville være umuligt efterfølgende at samle gødningen op igen..."

Styrelsens svar:

"Indledningsvis skal styrelsen erklære sig enig i, at det ikke ville være muligt efterfølgende at opsamle den udsprede naturgødning, der - efter hvad der fremgår af sagen - lå i et 5-10 cm tykt lag på arealet. Hvis ejeren imidlertid havde fulgt .... Amts standsningspåbud og ikke nedpløjet gødningen, ville gødningsværdien have været begrænset. Dette hænger sammen med, at kvælstoffet ville fordampe. Normalt nedpløjes naturgødning indenfor samme døgn, som det er udspreddt, netop for at fastholde kvælstoffet. Med et gødningslag på 5-10 cm spredt ud over arealet ville planterne i et vist omfang blive skygget af gødningen. Denne påvirkning ville dog være forbigående og vurderes som værende af mindre betydning for bevaring af artsdiversiteten end gødningspåvirkningen og pløjningen ..."

Spørgsmålet om, hvorvidt der var tale om et påbud i lovens forstand, udelades her. I øvrigt er der anført følgende i dommens præmisser:

"Retten fortolker ordene fersk eng i naturbeskyttelsesloven ud fra den sammenhæng, ordene er anvendt i, som modstykke til strand- enge, jf. samme bestemmelse nr. 3. Strandenge er enge, der indimellem overskylles af saltvand. Retten forstår således fersk som modstykke til salt. En eng kan således være en fersk eng, selvom den indimellem gødes, således som de tiltalte har forklaret. Det er en forudsætning for, at en eng bliver ved med at være en eng, at den bruges i et landbrug med husdyrhold, således at engen enten regelmæssigt afgræsses, eller der slås hø på den. Med denne forståelse af fersk eng statueres, at det areal, tiltalen drejer sig om, er og var en fersk eng. Herefter følger det af indled-

ningsordene i naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, at der ikke måtte foretages ændringer i engens tilstand. Det, de tiltalte ville og gjorde, var at ændre den ferske engs tilstand for

at få flere græsafgrøder, således at flere kreaturer end hidtil kunne få føde fra arealet. Dette er en ændring af engens tilstand, som loven netop forbyder."

Lodsejerne blev herefter fundet skyldige i overtrædelse af de nævnte regler og blev straffet med bøder på 1.000 kr. for den ene lodsejer og 2.500 kr. for den anden.

(Frederikshavn Kriminalrets dom af 5. nov. 1996 (376-377/1996.) J.nr. SN 1996-4312/14-0006.)

B.

Retten i Brødstrup har ved dom af 25. februar 1997 truffet afgørelse i en sag om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 4 jf. § 73, stk. 6 ved undladelse af at efterkomme et påbud om retablering af et ca. 140 m langt jorddige.

Et amt havde meddelt afslag på efterfølgende dispensation til fjernelse af et jorddige. Denne afgørelse blev - efter klage fra lodsejeren - stadfæstet af Naturstyrelsen med et påbud om retablering af diget inden en nærmere angivet frist.

Lodsejeren retablerede imidlertid ikke diget som påbudt.

Lodsejeren gjorde gældende, at det, han havde fjernet, ikke var et dige men blot en lille jordvold betydeligt under 0,5 m - "et skel midt ude i det hele uden tilknytning til noget som helst" - og at det derfor var optaget på Geodatastyrelsens kortværk Danmark på grund af en fejltagelse. Endvidere gjorde han gældende, at overtrædelsen var af underordnet betydning. I dommens præmisser er anført følgende:

"Det må ud fra optagne fotos af den tilbageblevne del af anlægget/indhegningen samt tiltaltes forklaring lægges til grund, at det opløjede har været en del af en linieformet forhøjning af jord, sten og lignende med nogen bevoksning på, og at indretningen forud for tiltaltes overtagelse af begge ejendomme har tjent som skel mellem matr.nr. xx og matr. nr. yy og dermed haft ejendomsmæssig betydning til afgrænsning af de 2 ejendomme. Som følge heraf sammenholdt med, at det er optegnet som et dige på Geodatastyrelsens kortværk Danmark, og at opløjning ubestridt er foretaget efter naturbeskyttelseslovens ikrafttræden, findes der at være tale om et dige omfattet af naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1.

Da tiltalte har undladt at efterkomme det af Naturstyrelsen meddelte påbud om at foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, og da forholdet henset til længden af det fjernede stykke ikke findes at kunne karakteriseres som af underordnet betydning, findes tiltalte skyldig i overensstemmelse med anklageskriftet."

Straffen blev fastsat til 3.000 kr. i bøde. Endvidere blev der idømt tvangsbøder efter retsplejelovens § 997, stk. 3 på 250 kr. for hver påbegyndt måned efter udløbet af den ved dommen fastsatte retableringsfrist.

(Brødstrup Rets dom af 25. februar 1997 (SS 169/1996). J.nr. SN 4312/8-0008.)

## **182. Afvanding af moseområde beliggende i byzone**

Ved lokalplan blev der i 1974 skabt mulighed for, at et moseområde kunne udstykkes til sommerhusgrunde og byggemodnes. Ved i-krafttrædelsen den 1. januar 1979 af bl.a. den ændrede § 43 i naturfredningsloven blev moseområdet, der dengang var større end 5000 m<sup>2</sup>, omfattet af lovens § 43. I 1979/1980 skete en, efter det oplyste, ulovlig opfyldning af dele af mosen, således at mosens areal blev formindsket til ca. 4000 m<sup>2</sup> og dermed kom under naturfredningslovens størrelsesgrænse på 5000 m<sup>2</sup> for beskyttede moser.

Amtsrådet lovliggjorde i 1981 den pågældende opfyldning af moseområdet og meddelte samtidig, at "vådområdet opgives som sådant".

Med vedtagelse af lokalplan i 1986 overgik området til byzone beregnet for bebyggelse med fritliggende parcelhuse. Da området ikke blev bebygget, og ved naturbeskyttelseslovens ikrafttræden den 1. juli 1992 fremstod som mose, blev det, med et areal på over 2500 m<sup>2</sup>, omfattet af denne lovs § 3.

Den pågældende kommune søgte i april 1995 om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til afvanding af moseområdet med henblik på at gøre det egnet til bebyggelse. Amtsrådet meddelte kommunen den søgte dispensation. Begrundelsen for afgørelsen var følgende:

"Da amtsrådet i 1981 meddelte, at mosen var opgivet, har de daværende ejere og efterfølgende købere haft en begrundet forventning om at kunne udnytte grundene til byggeri. I vejledningen til naturbeskyttelsesloven hedder det om netop denne situation: "Realiseringen af eksisterende lokalplaner ved lovens ikrafttræden, der omfatter moser på mellem 2500 m<sup>2</sup> og 5000 m<sup>2</sup>, der var den tidligere størrelsesgrænse, vil oftest forudsætte en dispensation fra § 3. Ved vurderingen af, om der bør dispenseres i sådanne tilfælde, bør der tages et væsentligt hensyn til rimelige forventninger til realiseringen af lokalplanen." Det er disse rimelige forventninger, som amtsrådet med dispensationen ønskede at imødekomme."

Afgørelsen blev af en naturorganisation påklaget under henvisning til, at der var tale om et moseområde med en væsentlig naturværdi med forekomst af bl.a. Maj-Gøgeurt, Spidssnudet Frø og ynglende Nattergal. Naturorganisationen fandt ikke, at man længere kunne tale om rimelige forventninger, når det drejede sig om at kunne bebygge grunde, som er beliggende i et sumpområde, der gennem en lang årrække har været vanddækket en større del af året.

Naturstyrelsen stadfæstede amtsrådets afgørelse, idet styrelsen var enig med amtsrådet i, at der på grund af sagens forhistorie, herunder især den upåklagede lovliggørelse i 1981 af den delvise opfyldning af mosen samt lokalplanen fra 1986, var skabt sådanne forventninger hos

lodsejerne om at kunne bebygge grundene, hvilket ikke kunne ske uden dræning og afvanding, at det ikke ville være rimeligt at modsætte sig den ansøgte dispensation.

(SNS skr. af 24. januar 1997, j.nr. SN 1996-4312/12-0009.)

### **183. Bådebroer i mindre søer i byzone**

Naturstyrelsen meddelte i to afgørelser tilladelse til henholdsvis etablering og lovliggørelse af bådebroer i mindre søer.

I begge sager var der tale om private søer beliggende i byzone.

Styrelsen omgjorde i begge tilfælde amtets afslag med argumentet om, at en bådebro kun i ubetydelig grad ville ændre søens naturtilstand. Desuden lagde Skov- og Naturstyrel-

sen vægt på, at ejerne havde godtgjort et behov for en bådebro, der gav mulighed for at kunne stige ombord i en båd med vand under kølen. Styrelsen understregede samtidig nødvendigheden af at varetage de landskabelige hensyn, hvorfor styrelsen satte en række vilkår for broernes udformning og størrelse.

(SNS skr. af 1. juli 1996, j.nr. SN 1996-4312/1-0001 og SNS skr. af 26. februar 1997, j.nr. SN 1996-4312/2-0002.)

Kommentar : Afgørelserne bygger først og fremmest på landskabelige hensyn, hvilket der efter bemærkningerne til loven (afsnit 1 i bemærkningerne til § 3 i lovforslaget jf. "Sortebogen", s. 66, 4. afsnit og Vejledningen om naturbeskyttelsesloven, s. 41, 3. afsnit) og praksis er en utvivlsom hjemmel til. Herudover indgår imidlertid også visse biologiske betragtninger, idet en tilladelse til et større bådebros anlæg til en bredejær vil medføre, at der næppe kan gives afslag til efterfølgende ansøgninger for andre bredejære, og den samlede effekt af en række større anlæg alt andet lige formentlig også biologisk set vil være negativ.

Som det fremgår af Vejledning om naturbeskyttelsesloven (s. 22 og 42), er søer i byzone eller sommerhusområder også omfattet af § 3-beskyttelsen. Dog bør der i almindelighed følges en lempeligere dispensationspraksis, hvor der er tale om små søer (under 500 m<sup>2</sup>) uden større naturmæssig eller rekreativ betydning, hvis søerne er privatejede og ligger i parcelhushaver og lignende.

Ifølge praksis (se f.eks. NYT om § 3 og § 4, nr. 173) er i princippet også moser, der opfylder det almindelige størrelseskrav, og som er beliggende i byzone eller sommerhusområder, omfattet af § 3 beskyttelsen, selvom moserne indgår i private haver. Dette er tilfældet, uanset at eksisterende havearealer efter Vejledning om naturbeskyttelsesloven (s. 40, 3. afsnit) "som

hidtil ikke er omfattet af den generelle beskyttelsesordning", idet moser ikke er undergivet begrænsningerne i naturtypebekendtgørelsens § 1 (bekendt-gørelse nr. 572 af 25. juni 1992), hvorefter naturbeskyttelseslovens § 3, når det drejer sig om heder, strandenge, strandsumpe samt ferske enge og overdrev, kun gælder for tilstandsændringer til landbrugsformål.

#### **184. Regler for udsætning af fisk, krebs og bløddyr**

Naturstyrelsen har i samarbejde med Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri udsendt "Vejledning om regler for udsætning af fisk, krebs og bløddyr i de ferske vande" (Miljø- og Energiministeriet, Naturstyrelsen, 1997).

Vejledningen beskriver regler, kompetencefordeling og procedurer i forbindelse med udsætninger af den nævnte karakter. Vejledningen indeholder bl.a. en "positivliste" over de 42 fiske- og krebsearter, der i forhold til udsætning betragtes som naturligt hjemmehørende. Udsætning af disse arter kræver således ikke tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 31, der regulerer udsætning af dyr, som ikke er naturligt vildtlevende i Danmark.

Udsætning af fisk, krebs og bløddyr er primært reguleret af ferskvandsfiskeriloven og naturbeskyttelsesloven, og grundlaget for administrationen af sager i vande, der er omfattet af begge love, er blevet fastlagt i bekendtgørelse nr. 1065 af 5. december 1996, der ændrer naturtypebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 572 af 25. juni 1992) ved indsættelse af en ny § 4 a i denne.

Ifølge den nye § 4 a er udsætning af fisk, krebs og bløddyr i ferske vande, der er omfattet af ferskvandsfiskeriloven, undtaget fra naturbeskyttelseslovens § 3, der således kun finder anvendelse ved udsætning i:

- Kunstige vande, der ikke indgår som led i eller træder i stedet for et naturligt vandløbssystem.
- Lukkede vande i enkeltmandseje.
- Udsætning der forudsætter eller indebærer fysiske indgreb i vandområdet.

Vejledningen kan rekvireres hos Naturstyrelsen.

#### **185. Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 ved anlægsarbejder**

Danmarks Naturfredningsforening har bedt om styrelsens vurdering af nødvendigheden af at give dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 i forbindelse med større anlægsarbejder (med efterfølgende retablering). Forespørgslen udspringer af en konkret sag, og foreningen stiller på baggrund af denne sag følgende generelle spørgsmål om fortolkningen af § 3:

- Kan nedgravning af en hovedspildevandsledning betegnes som så "perifer" og "bagatelagtig" (jf. 3.14 i Vejledning om naturbeskyttelsesloven), at det ikke nødvendiggør udfærdigelsen af en dispensation?

- Bør gravearbejde i forbindelse med nedlæggelsen af en hovedspildevandsledning i et § 3-område betragtes som en tilstandsændring?

- Kan der i det konkrete tilfælde skelnes mellem nødvendigheden af at meddele dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 18 men ikke fra naturbeskyttelseslovens § 3?

Naturstyrelsen udtalte i den anledning følgende:

"Af bemærkningerne til § 3 fremgår, at alle ændringer af naturtilstanden i princippet er omfattet, idet der dog er en nedre grænse for,

hvad der kræver dispensation. Hverken i § 3 eller i bemærkningerne til bestemmelsen er nedgravning af ledninger udtrykkeligt undtaget.

Ved afgørelsen af, om en foranstaltning ændrer naturtilstanden og således er omfattet af § 3, skal der lægges vægt på foranstaltningens karakter og især den virkning, foranstaltningen har for området.

Hvis det vurderes, at et gravearbejde i et § 3-område - efter reetablering af området - vil resultere i en tilstandsændring af mere varig og ikke bagatelagtig karakter, vil indgrebet kræve dispensation fra § 3. Eksempelvis vil gravearbejde i højmose og klithede med laver have virkninger også på meget langt sigt.

Gravearbejdet i sig selv betragtes som en midlertidig tilstandsændring, der ikke kræver dispensation fra § 3, hvis det beskyttede område efter endt gravearbejde reetableres hurtigt og fuldstændigt. Gravearbejdet vil dog være omfattet af § 3, hvis udførelsen af gravearbejdet vurderes at få mere end en forbigående, uvæsentlig negativ effekt på plantelivet eller på dyrelivet i det konkrete område.

Ved vurderingen af såvel den mere langsigtede virkning af indgrebet som selve indgrebet vil det naturligt også indgå, hvorledes gravearbejdet tænkes gennemført, f.eks. omfanget af arbejdskørsel i området og anvendelse af foranstaltninger, der afbøder skader på området.

Foreningens spørgsmål kan således ikke be-

svares med et ja eller et nej, idet svaret beror på en konkret vurdering af foranstaltningens karakter og virkning på det beskyttede område, hvilket bl.a. afhænger af den pågældende



naturtype. Erfaringer fra tilsvarende arbejder i sammenlignelige områder vil have betydning ved amternes administration af loven.

Er det tvivlsomt, om der kræves dispensation, vil det efter Naturstyrelsens opfattelse være mest korrekt at behandle sagen som en dispensationssag, bl.a. fordi dette giver mulighed for at stille vilkår med hensyn til såvel arbejdets gennemførelse som retableringen.

Naturstyrelsens besvarelse af de stillede spørgsmål bygger på forarbejderne til § 3, herunder en formålsfortolkning af § 3, og afgørelser fra Overfredningsnævnet vedrørende fortolkningen af bestemmelserne om beskyttelseslinier i forhold til midlertidige terrænændringer (Overfredningsnævnet orienterer nr. 287 og 511)."

Med hensyn til det 3. spørgsmål anførte styrelsen:

"Sigtet med naturbeskyttelseslovens § 18 er bl.a. at beskytte de arkæologiske lag i området omkring fortidsminder. Dette indebærer, at også midlertidige tilstandsændringer som følge af nedgravning af ledninger er omfattet af bestemmelsen, uanset om området straks retableres til det oprindelige udseende. Der henvises til Vejledning om naturbeskyttelsesloven, afsnit 7.5.1."

(Naturstyrelsens skrivelse af 20. marts 1997, SNS j.nr. 1996-004/ØKL-0002.)

### **186. Effektvurdering af naturbeskyttelsesloven**

Miljø- og Energiministeren har med brev af 14. februar 1997 sendt Naturstyrelsens effektvurdering til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. Effektvurderingen bygger på myndighedernes (hovedsagelig amternes) oplysninger om sagsantal og vurderinger af, hvordan de enkelte bestemmelser fungerer, samt på bidrag fra relevante organisationer.

Ministeren vurderer på baggrund af styrelsens redegørelse, at loven i det store og hele fungerer tilfredsstillende, og at der ikke er administrative årsager eller noget i naturens vilkår, der indicerer, at der er grund til at ændre loven f.eks. gennem svækkelse af nogle af lovens generelle reguleringer.

Hvad angår §§ 3 og 4 i loven, viser effekt-vurderingen, at der har været omkring halvt så mange dispensationsansøgninger som forventet under Folketingets behandling af loven, og i praksis er 87 % af ansøgningerne efter §§ 3 og 4 blevet imødekommet, eventuelt på vilkår, jf. skemaet nedenfor. Styrelsen har gennemgået den halvdel af afgørelserne, som den har fået tilsendt, og disse viser, at det i det store og hele har drejet sig om småindgreb såsom etablering af søer, stier og vejforlægninger eller plejetiltag og ikke om egentlig landbrugsmæssig drift.

Naturtype	Antal	Afslag	Dispensationer ialt	Heraf med naturforb.	Erstat. biotop	Registreret (ha)
<b>Vandløb</b>	181	10	171	83	1	-
<b>* Søer 100-500 m<sup>2</sup></b>	288	11	277	237	13	-
<b>Søer over 500 m<sup>2</sup></b>	344	13	331	296	7	56.708
<b>* Heder 2500-5000 m<sup>2</sup></b>	22	2	20	6	0	-
<b>Heder over 5000 m<sup>2</sup></b>	35	3	32	9	0	81.943
<b>* Moser o.l. 2500-5000 m<sup>2</sup></b>	94	15	79	55	2	-
<b>Moser o.l. over 5000 m<sup>2</sup></b>	119	18	101	70	1	91.431
<b>* Strandenge-sumpe 0,25-3 ha</b>	20	2	18	5	0	-
<b>Strandenge-sumpe over 3 ha</b>	33	3	30	11	0	43.622
<b>* Ferske enge</b>	303	76	227	125	17	103.671
<b>* Overdrev</b>	35	9	26	5	2	26.225
<b>* Sten- og jorddiger</b>	156	49	107	11	13	-
<b>Ialt</b>	<b>1630</b>	<b>211</b>	<b>1419</b>	<b>913</b>	<b>56</b>	<b>403.600</b>

\* Beskyttelse gennemført med 1992-loven.

Redegørelsen peger desuden på en række mindre problemer, som er ved at blive løst eller vil blive løst snarest. Det drejer sig om følgende:

1. Engbeskyttelsen i marskområderne, hvor Naturstyrelsen med notat af 10. marts 1997 redegør for problemstillingerne og foretager visse præciseringer af gældende regler.
2. Retningslinier for administrationen af sten- og jorddigebeskyttelsen.
3. Øget information til den enkelte lodsejer. Miljø- og Energiministeren har aftalt med Amtsrådsforeningen, De danske Landboforeninger og Dansk Familielandbrug at nedsætte et udvalg, der inden årets udgang skal komme med forslag til information til den enkelte landmand om reguleringer. Udvalget har netop holdt sit første møde.
4. Reglerne om mindre oplysningsskilte er meget detaljerede, og noget tyder på, at ordningen kun i begrænset omfang er slået igennem. Ministeren er indstillet på at ændre reglerne, men afventer det af indenrigsministeren nedsatte Landdistriktsudvalg.
5. Håndhævelse af den dyrkningsfrie 2 meter zone omkring fortidsminder. Styrelsen har planlagt at drøfte tilsynet af fortidsminder med amterne i løbet af 1997.
6. Spørgsmålet om renteberegningsregler ved fredningssager vil snarest blive taget op.
7. De grønne råd. Styrelsen vil tage en drøftelse med alle relevante parter om, hvorvidt der er behov for fælles regler for de grønne råd.
8. Styrelsen vil ved lejlighed tage en drøftelse med Amtsrådsforeningen om tilsyn og håndhævelse. For langt de fleste af lovens bestemmelser henhører tilsynet under amtsrådet, som udøver tilsynet på eget initiativ og har pligt til at foretage undersøgelser af anmeldelser og klager, som ikke er åbenbart grundløse. Der er ikke i det foreliggende materiale grundlag for at konkludere, hvorvidt der udføres et tilstrækkeligt tilsyn, men materialet synes at vise, at amternes tilsyn er varieret.

På baggrund af effektivvurderingen vil styrelsen minde om, at styrelsen er klageberettiget efter reglerne om beskyttede naturtyper, sten- og jorddiger, bygge- og beskyttelseslinier, opsætning af mindre oplysningsskilte samt reklamer på idrætsanlæg i det åbne land og offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Dette er også tilfældet efter 1. juli 1997, hvor ændringerne af naturbeskyttelseslovens klageregler træder i kraft (se indrykning nr.187). Derfor skal amter og kommuner fortsat foretage skriftlig underretning af styrelsen om afgørelser, der ikke anses for at være af underordnet betydning

(jf. § 9, stk. 1, nr. 3 i bekendtgørelse nr. 572 af 25. juni 1992 om beskyttede naturtyper og sten- og jorddiger m.v.).

"Effektvurdering af naturbeskyttelsesloven", Naturstyrelsen, 1997 kan rekvireres ved henvendelse til styrelsens Informationsafdeling eller Økologisk kontor.

### **187. Ændring af klagereglerne i naturbeskyttelsesloven (og råstofloven)**

Med virkning fra 1. juli 1997 ændres klagereglerne i naturbeskyttelsesloven og råstofloven. Ændringen indebærer, at alle afgørelser, der påklages til Naturklagenævnet, skal behandles af nævnet (eller nævnets formand). Fra 1. juli 1997 kan Naturklagenævnet således ikke henvise klagesager til afgørelse i Naturstyrelsen. Der er eksempelvis tale om amternes afgørelser efter naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 4 om beskyttede naturtyper og sten- og jorddiger m.v., klager over fredningsnævnenes afgørelser om dispensation fra fredninger og klager over amternes afgørelser efter råstofloven om råstofindvinding på landjorden.

Naturklagenævnet vil endvidere erstatte miljø- og energiministeren som klagemyndighed for Naturstyrelsens afgørelser som 1. instans på naturbeskyttelseslovens og råstoflovens områder. På tilsvarende måde træder Naturklagenævnet i stedet for Naturstyrelsen som klageinstans for statskovdistrikternes afgørelser efter naturbeskyttelsesloven.

De nye klageregler ændrer ikke kredsen af klageberettigede, og der sker - bortset fra en enkelt justering vedr. klager i klitfredningssager - ingen udvidelser eller indskrænkninger i adgangen til at påklage afgørelser.

Afgørelser, der er påklaget inden ændringslovens ikrafttræden, færdigbehandles efter de hidtil gældende klageregler.

### **188. Nyt om "NYT om § 3 og § 4"**

Uanset at ændringen af klagereglerne er ensbetydende med, at Naturstyrelsens kompetence som alternativ klagemyndighed for bl.a. amtskommunernes afgørelser vedrørende naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 4 bortfalder, vil "NYT om §§ 3 og 4" fortsat blive udgivet. Naturstyrelsen vil efter 1. juli 1997 især benytte meddelelsesbladet til at bringe oplysninger om

- §§ 3 og 4 generelt
- domme vedrørende §§ 3 og 4
- Naturklagenævnsafgørelser om §§ 3 og 4 efter nærmere aftale med Naturklagenævnet
- EF-fuglebeskyttelses- og EF-habitatområder.